

Mijpaalarrest

Gina Kamsma kijkt terug op Pikmeer

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

Foto Marco Tjassing

.....
Jan Pieter Nepveu
journalist
.....

‘Mijn cliënt heeft de vraag of de overheid vervolgd kan worden nooit veel kunnen schelen. Hij wilde vrijspraak. Of het om vijftienhonderd gulden ging of helemaal niks: hij wilde geen veroordeling voor iets wat hij niet had gedaan. Hem werd verweten dat hij als ambtenaar vervuilde bagger uit de Groundaem in het Pikmeer zou hebben laten storten. In maart 1993 werd op een zaterdag opeens de Groundaem gebaggerd. Groot nieuws. De politiek had toch besloten dat dit kleine vaartje te zwaar vervuuld was? Omwonenden belden meteen de *Leeuwarder Courant*: de gemeente baggert waar dat niet mag!’

Sinds Volkel werden in de praktijk ambtenaren aangesproken en betaalden gemeenten de boete terug. Mijn cliënt had een uitzonderlijk probleem want Boarnsterhim liet hem vallen, omdat Boarnsterhim net een nieuwe burgemeester had. Het verhaal ging dat onder de zwakkere voorganger van de burgemeester de chef van mijn cliënt feitelijk de baas geworden was binnen de gemeente. Wie wat wilde regelen,

ging naar hem. De nieuwe burgemeester proefde dat meteen en wilde van de chef af. De Pikmeer-affaire kwam de burgemeester daarom goed uit.

Het verwijt was dat de aannemer opdracht was gegeven illegaal de Groundaem te baggeren. De rechter heeft de baggeraar tot vijfhonderd gulden boete veroordeeld, en de chef van mijn cliënt tot drieduizend gulden. Zij zijn niet in cassatie gegaan maar mijn cliënt, die vijftienhonderd gulden moest betalen, wel. Hij was geen prater, maar wel principieel. Hij wist dat hij niet fout geweest was en zette door, al viel heel Friesland over hem heen. Calimero ging naar de Hoge Raad. Geweldig!

Ik had nog nooit voor de Hoge Raad gepleit en mij leek het verstandig een ervaren advocaat te laten meekijken. Mijn cliënt vond dat onnodig maar als ik dat graag wilde, oké. Een bekende Haagse cassatieadvocaat vroeg veel geld. Dat vond mijn cliënt prima maar dat een andere naam onder de zaak moest, dat accepteerde hij niet. Ik moest het maar in mijn eentje doen, hij had een groot vertrouwen in mij.

Pikmeer was niet makkelijk. Nu lijkt het allemaal vanzelfsprekend maar ik heb er hard voor moeten vechten. Wat ik allemaal wel niet heb moeten uitzoeken.

Stukken uit de negentiende eeuw, alleen al om te weten wie de beheerder was van het water. Ik gunde het mijn cliënt zó dat het goed zou aflopen. Maar het heeft heel erg lang geduurd. Eindelijk, in 1998 kwam de vrijspraak. Ik was zo blij toen ik het hoorde! Ik heb een grote bos bloemen gekocht en ben meteen naar hem toe gereden.

In tegenstelling tot zijn chef is mijn cliënt weer bij de gemeente aan het werk gegaan en vier jaar na de vrijspraak ging hij met pensioen. Ik werd voor de receptie uitgenodigd en kreeg een plaats tussen zijn kinderen aan tafel. Hij hield een toespraak in het bijzijn van de burgemeester. Deze kon geen kant op. Voor het eerst zei mijn cliënt in het openbaar wat hij ervan vond dat de gemeente hem had laten vallen. Van karakter rustig en vriendelijk overschreed hij zijn eigen grenzen. En de burgemeester moest blijven luisteren – na dertig dienstjaren nam mijn cliënt afscheid.’

‘Stukken uit de negentiende eeuw, alleen al om te weten wie de beheerder was van het water’

Kern van Pikmeer

In de Pikmeer-arresten (zie ook het artikel elders dit nummer) van 1996 en 1998 is bepaald dat de centrale overheid strafrechtelijk immuun is, dat openbare lichamen niet vervolgbaar zijn indien zij een strafbaar feit begaan bij de uitoefening van een wettelijke bestuursstaak die alleen door bestuursfunctionarissen kan worden verricht, en dat ambtenaren van die openbare lichamen niet vervolgbaar zijn indien zij leiding hebben gegeven aan een strafbaar feit bij de uitoefening van die werkzaamheden.